

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO

Poznań, dnia 13 grudnia 2017 r.

Poz. 8477

Elektronicznie podpisany przez:

Lidia Przewoźna

Data: 2017-12-13 14:18:06

ZARZĄDZENIE ZASTĘPCZE NR KN-I.4102.35.2017.16 WOJEWODY WIELKOPOLSKIEGO

z dnia 13 grudnia 2017 r.

w sprawie nadania ulicy 23 lutego położonej w mieście Poznań nazwy por. Janiny Lewandowskiej

Na podstawie art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki (Dz. U. z 2016 r. poz. 744 i z 2017 r. poz. 1389) zarządza się, co następuje:

§ 1. Ulicy 23 lutego położonej w mieście Poznań nadaje się nazwę **por. Janiny Lewandowskiej**.

§ 2. Zarządzenie zastępcze wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego.

Wojewoda Wielkopolski
(-) Zbigniew Hoffmann

UZASADNIENIE

Zgodnie z dyspozycją art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki, zwanej dalej: „ustawą”, obowiązujące w dniu wejścia w życie ustawy nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów, upamiętniające osoby, organizacje, wydarzenia lub daty symbolizujące komunizm lub inny ustrój totalitarny lub propagujące taki ustrój w inny sposób, właściwy organ jednostki samorządu terytorialnego albo związku jednostki samorządu terytorialnego lub związku metropolitalnego zmienia w terminie 12 miesięcy od dnia jej wejścia w życie. Zgodnie natomiast z art. 6 ust. 2 ustawy w przypadku niewykonania obowiązku, o którym mowa w ust. 1, wojewoda wydaje zarządzenie zastępcze, w którym nadaje nazwę zgodną z art. 1 ustawy, w terminie 3 miesięcy od dnia, w którym upłynął termin, o którym mowa w ust. 1.

W związku z tym, że ustawa weszła w życie 2 września 2016 r. właściwe organy jednostek samorządu terytorialnego utraciły z dniem 2 września br. kompetencje do dokonywania zmian nazw w oparciu o przepisy art. 6 ust. 1 niniejszej ustawy. Obowiązek nadania nazwy spoczywa w takim przypadku na wojewodzie.

Mając na uwadze, że wydanie zarządzenia zastępczego przez wojewodę wymaga opinii Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu potwierdzającej niezgodność nazwy obowiązującej w dniu wejścia w życie ustawy z art. 1 (art. 6 ust. 3 ustawy), Wojewoda Wielkopolski pismem z 18 września 2017 r. znak: KN-I.4102.9.2017.21 zwrócił się do Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu z wnioskiem o wydanie stosownej opinii. Pismem z 3 listopada 2017 r. znak: BUW-940-234(21)/17 Dyrektor Biura Upamiętniania Walk

i Męczeństwa poinformował, że w ocenie Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu nazwa ulicy 23 lutego w Poznaniu jako odnosząca się do konkretnych wydarzeń z roku 1945 jest niezgodna z art. 1 ust. 1 ustawy. Z dołączonej do ww. pisma noty historycznej wynika, że: *„Dnia 23 lutego 1945 r. nastąpiło wkroczenie jednostek Armii Czerwonej do Poznania. Zgodnie z propagandową praktyką władz komunistycznych wydarzenie to celebrowane było – niezgodnie z faktami historycznymi – jako »dzień wyzwolenia« oraz powód do wyrażania wdzięczności społeczeństwa wobec Armii Czerwonej. Tymczasem wbrew nadziejom Polaków, oczekujących odbudowy wolnego kraju po likwidacji okupacji niemieckiej, Armia Czerwona w latach 1944 – 1945 r. stała się narzędziem ponownej aneksji niemal połowy terytorium RP do ZSRS, zniewolenia całej reszty kraju oraz budowy w nim systemu komunistycznego w pełni zależnego od władz w Moskwie. Zajęcie ziem polskich przez Armię Czerwoną zapoczątkowało zarazem nowy okres martyrologii narodu polskiego (...). Stacjonowanie Armii Czerwonej/Sowieckiej w Polsce po roku 1944 uniemożliwiło odbudowę niepodległej Rzeczypospolitej Polskiej i było podstawowym czynnikiem, który zapewnił funkcjonowanie państwa komunistycznego na ziemiach polskich objętych dominacją ZSRS. Waga tych faktów sprawia, iż przedmiotowa nazwa, honorująca moment wkroczenia Armii Czerwonej do wymienionej miejscowości, spełnia rolę daty symbolizującej komunizm”.*

Nazwa ulicy 23 lutego nie została przez Radę Miasta Poznania zmieniona w ustawowym terminie, a obowiązek jej zmiany został potwierdzony przez Instytut Pamięci Narodowej.

Działający przy Wojewodzie Wielkopolskim Zespół do spraw wykonania ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (zwany dalej: „Zespołem”), przedłożył organowi nadzoru nową propozycję nazwy ulicy. Wojewoda Wielkopolski biorąc pod uwagę propozycję przedstawioną przez Zespół postanowił nadać niniejszej ulicy nazwę por. Janiny Lewandowskiej. Janina Antonina Lewandowska z domu Dowbor - Muśnicka (ur. 22 kwietnia 1908 r., zm. 22 kwietnia 1940 r.) – polska śpiewaczka, pilot szybowcowy i samolotowy, podporucznik pilot lotnictwa Wojska Polskiego, ofiara zbrodni katyńskiej, pośmiertnie awansowana do stopnia porucznika. Urodziła się w Charkowie w ówczesnej Rosji, w rodzinie Józefa Dowbora-Muśnickiego i Agnieszki z domu Korsońskiej. Po powrocie do Polski mieszkała z rodzicami w Batorowie. Po ukończeniu gimnazjum im. Gen. Zamoyskiej w Poznaniu studiowała w Konserwatorium Muzycznym. Była członkinią Aeroklubu Poznańskiego. Ukończyła Wyższą Szkołę Pilotażu oraz kursy we Lwowie i w Dęblinie w zakresie radiotelegrafii. Uzyskała stopień podchorążego, następnie awansowana do stopnia podporucznika rezerwy. Prawdopodobnie 22 września 1939 r. w rejonie Husiatyna dostała się do niewoli sowieckiej. Była przetrzymywana najpierw w Ostaszkowie, potem w obozie w Kozielsku. Na liście wywozowej z obozu nr 0401 figurowała pod pozycją 53 (akta nr 1469 ujawnione w 1991 r.). Transport wyruszył ok. 20 kwietnia 1940 r. Najprawdopodobniej 21 lub 22 kwietnia 1940 r., jako jedyna kobieta wśród ofiar zgładzonych w Katyniu, została zamordowana przez funkcjonariuszy Obwodowego Zarządu NKWD w Smoleńsku oraz pracowników NKWD przybyłych z Moskwy na mocy decyzji Biura Politycznego KC WKP z 5 marca 1940 r. Ofiary tej części zbrodni katyńskiej zostały pochowane na terenie obecnego Polskiego Cmentarza Wojennego w Katyniu. W 1943 r. Niemcy, którzy prowadzili na miejscu zbrodni międzynarodowe śledztwo, odnaleźli szczątki Lewandowskiej. Jednak nigdy oficjalnie nie poinformowali o jedynej kobiecie, która była ofiarą sowieckiego mordu. Jej czaszkę wywieziono za sprawą prof. Gerharda Buhtza, członka niemieckiej ekipy ekshumującej zwłoki ofiar, do Zakładu Medycyny Sądowej we Wrocławiu (Breslau). W 1945 r. już po śmierci prof. Buhtza, kości trafiły w ręce polskiego badacza prof. Bolesława Piaseckiego. Ten zachował je przez dziesięciolecia, ukrywając przed komunistycznymi służbami. Po 65. latach od zbrodni NKWD – w 2005 r. – czaszka Lewandowskiej została zidentyfikowana dzięki zastosowaniu tzw. metody superprojekcji, a 4 listopada tego roku uroczyście złożono ją w grobowcu rodziny Muśnickich na cmentarzu w Lusowie. W 2007 r. jedyna kobieta zamordowana przez Sowieców w Katyniu została pośmiertnie awansowana na porucznika.

Wojewoda Wielkopolski mając na względzie fakt, że proponowana nazwa ulicy nie narusza dyspozycji art. 1 ustawy, a sylwetka por. Janiny Lewandowskiej zasługuje na wyeksponowanie, postanowił nadać ulicy nazwę por. Janiny Lewandowskiej.

Biorąc pod uwagę powyższe wydanie zarządzenia jest konieczne i uzasadnione.

POUCZENIE Niniejsze zarządzenie zastępcze może być zaskarżone do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu z powodu niezgodności z prawem w terminie 30 dni od daty jego doręczenia, za pośrednictwem Wojewody Wielkopolskiego.